

SÓLYOM LÁSZLÓ ÚRNAK A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG ELNÖKÉNEK

Budapest

Igen tisztelt Elnök Úr!

Immár ötödik esztendeje raboskodik öt magyar fiatal Szerbiában, a délvidéki Temerinben történt kocsmai verekedés következtében. Magam éppen Brüsszelben tartózkodtam, a Magyarverés Délvidéken című 2x1 órás dokumentumfilmem angol nyelvű változatának az Európa Parlamentben zajló vetítésén, amikor befutott a hír: az európai ítélkezési gyakorlatól idegenül, súlyos börtönre ítélték a minden jel szerint provokációra beugró fiatalokat. Akkor döntöttem el, filmet forgatok erről az esetről is.

Arról az anyaggyűjtés során tudtam, hogy a jogállamiság kötelező, legalapvetőbb normáit se tartotta be a szerbiai igazságszolgáltatás. A temerini rendőrkapitány – a Szerb Radikális Párt szimpatizánsa – rábeszélte őket, valljanak be mindent, (s akkor megússzák a dolgot) olyan cselekményt is, amit nem követtek el. Egymás ellen fordította, nyilatkoztatta őket.

A magyar fiatalok kétségtelenül bűnös magatartást tanúsítottak, amikor a szerb nemzetiségű kábítószer ügynököt, miután menyasszonyaikat, barátnőjüket az eszpresszóban fizikailag inzultálta. (Mégfogdosta keblüket, a magyarok anyját szidalmazta, miközben cigarettáját az egyik sörében oltotta el, a másikéba meg beleivott stb.) bántalmazták. Ez persze kellő és illő intellektuális töltettel, fölényel, jogkövető magatartással, türelemmel talán elsimítható lett volna. Ám ők – sajnálatos szocializációjuk, kisebbségi soruk okán, mindennek hiányában – a hagyományos védekezést választották, az anyázásra pofonokkal válaszoltak. Durván megverték a szerb embert, mind az öten.

Két magyar délvidéki párt vezető politikusi azonnal megszólaltak, s az eset körülményeit nem ismerve, a legsúlyosabb ítéletet követelték a „vandál magyar tettesek, bűnözők” ellen. Ezzel felbátorították a jogállamiság alapelveit magyar ügyekben már oly sokszor megsértő szerbiai hatóságokat. (Az eset bekövetkeztekor 300 magyart vertek meg, jogkövetkezmények nélkül... Az arány ezzel a veréssel 300:1 lett.)

Az újvidéki rendőrségen és börtönben a rendőrök s a fegyőrök nagyon súlyosan bántalmazták a fiatalokat, nem engedték magyarul beszélni őket, a kihallgatásokat is szerb nyelven folytatták. Az ökölcsepásokkal, súlyos szemre mért ütésekkel egymás ellen fordított magyar fiataloknak egyetlen egy védőt ren-

deltek aki, ugyancsak szerbül beszélt velük, s úgy is diktálta vallomásaikat. Súlyos jogsértéseket elkövetve: egymással ellentmondásban lévő gyanúsítottaknak egyetlen ügyvédet kirendelni nem lehet.

A bírósági tárgyaláson leállatozták a magyarokat. A szerb ember – aki a hivatalos jelentések, s a média szerint súlyosan megsérült –, a sértett, néhány nap múltán már kocsi tetején ugrált, kirakatokat tört be, kábítószer árult. A szerb kisebbségi miniszter együttérzően meglátogatta az álkapocs-törést is szenvedett, de a helyi televíziós társaságoknak mosolyogva nyilatkozó sértettet. A sérülésről kiadott hír hamis volt.

A filmem forgatásakor kiderült: a temerini rendőrkapitány tudott a városkában viruló marihuána-kereskedeletről, s arról is, hogy ültetvény is zöldell a fólia alatt. Ezt annak a fiatalnak – Máriás Istvánnak – a szülei közölték a helyi rendőrfőnökkel – s később filmemben is elmondták –, aki a legsúlyosabb, a tizenöt éves büntetést kapta. A szülők különben összejártak a rendőrség első emberével. Összefüggést vélnek a két dolog között. Az egyik elítéltet hosszú hónapokon át egy nyolcvan személyes „váróteremben” tartották fogva a börtönben.

A történetről még csupán annyit, hogy a médiának köszönhetően, amely beszámolt a magyarok elkövette verésről, a Szerb Radikális Párt jelentősen előbbre lépett, jó eredményt ért el az incidenst követő napokban tartott választásokon. Nem zárható ki tehát, hogy a politika motiválta – feltehetően – a provokációt. Példátlanul súlyos ítéletek születtek, tíz évtől felfelé, tizenöt évig.

A film forgatása során az igazságszolgáltatási szervek minden együttműködési kísérletet megghiúsítottak, nem engedtek be a börtönbe, a belügyminiszter nem fogadott, Temerin rendőrkapitánya nem válaszolt kérdéseimre, megtagadta az interjút. Amint arról Tisztelt Elnök Úr is értesült, a szerb hatóságok – gyilkossági kísérletnek minősítették a kocsmai verekedést, ezért összesen hatvanegy év börtönbüntetésre ítélték a fiatalokat. Az összes jogorvoslati kérelmüket Szerbiában is, Strasbourgban is elutasították. A kétségtelenül kijáró, de nagyon túlzó, súlyos büntetést, az öt év alatt – véleményem szerint – letöltötték, ha figyelembe vesszük azt, hogy háborús bűnösöket ítélték nyolc éves szabadságvesztésre.

Jogi megoldás nincs! Csak a szerb elnöki kegyelem gyakorlása mentheti meg a magyarságnak ezt az öt fiataalt, akik nehezen élik meg azt a tudatot, hogy

még legkevesebb öt-tíz évet kell rács mögött tölteniük. Két szülő s egy nagyapa már belehalt ebbe az ügybe.

A szerb sértett, a boncolási jegyzőkönyv szerint (amely birtokomban van) heroin-túladagolás, köznyelven szólva „aranylövés” következtében idén tavasszal, negyvenkét esztendősen elhunyt. A magam szerény eszközével, a dokumentumfilmmel igyekszem mindent megtenni a fiatalok kiszabadulása érdekében.

Ezúton kérem tisztelettel Sólyom László Köztársasági Elnök urat, hogy az ősszel, Boris Tadić szerb köztársasági elnök úrral Belgrádban sorra kerülő találkozójukon kezdeményezze, hogy az államelnök

gyakoroljon kegyelmet a bűnüket már levezeklő „Temerini Fiúk” sorsa felett.

Tisztelettel, előre is köszönöm a megértését és a közbenjárását!

Szívélyes üdvözlettel

M. Szabó Imre

A Temerini fiúk – Hatvanegy év jogerősen
című dokumentumfilm alkotója,
az Október 23. Bizottság kurátora

Budapest, 2009. augusztus 18.